

maradt eredeti és értékes vállalkozás. E szerint az újjörögségnek a régi görög és a modern külföldi kultúrával való kapcsolata érdekében évenként újjörög nyelvre lefordítandó lenne a régi klasszikusoknak és a mai tudományos irodalomnak öt remekműve. Újabbban az athéni tudományos akadémia igyekszik ezt a hézagpótló javaslatot felkarolni.

Az egész munkán végigvonul a hazája jövőjéért aggódó, boldogságáért küzdő gond és gondoskodás, amely helyes meglátásával minden üdvös iskolapolitikát szorosan a kultúrpolitikához kapcsol, ennek az összkultúrának és főleg tengelyének: a nevelés- és oktatásügynek fellendítésében látja a helyzet kulcsát. Világosan felismeri és hangsúlyozza a vallásos elemnek fontosságát a kultúrában s a nép életében, és Görögország belső felépítésének sürgős feltételeként a mély együvértartozás érzését jelöli meg. Szóval mindig a totalitást tartja szem előtt: figyelme kiterjed a szellemi s anyagi élet minden tényezőjére, megnyilvánulására, mert ezeknek számai mintegy szintetikusán az összkultúrában futnak össze. Ha ehhez hozzávesszük a munkában felhalmozott anyagot és rendszeresen feldolgozott adatokat — az irodalom két helyen 288+20, nagyobbára görög művet sorol fel, amelyek egyúttal eleven és virágzó görög tanügyi irodalomról tanúskodnak —, méltán tekintjük Haralambides munkáját minden vonatkozásban alapvető és megbízható ferrásnak. *kf.*

The Modern Schools Handbook. Kiadta: *Trevor Blewitt*. London, 1934. Victor Gollancz Ltd.

Nagy vonzóerővel hatott rám a könyv előszavának az az ígérete, hogy a fenti gyűjteményes munka az angol új iskoláknak minden jellegzetes típusából ad bemutatót. Mégis nehezen határoztam el magamat arra, hogy ezt a könyvet elolvassam. Önkénytelenül bizalmatlanná tett az, hogy az egyes cikkeket maguk az iskolafenntartók írták s hogy a könyv a szülőknek szól. Hisz ez — bár a legjobb értelemben — mégis határozottan reklámcélokat jelez. Kétségtelen, hogy ez a körülmény némileg befolyásolta az ismertetéseket, mégis tagadhatatlanul értékes olvasmány ez a gyűjteményes kiadás, mégpedig nemcsak azért, mert a kiadók eleve minden tőlük telhető módon elejét vették annak, hogy egyes iskolafenntartók az előnyök egyoldalú kiemelésével homályosítsák el tisztánlátásunkat.

Mindenekelőtt csodálkozva látjuk, hogy Angliában mily sok és sokféle magánintézet vallja magát büszkén „új iskolá“-nak. Minket meglep a szereplők száma, s íme, ugyanakkor a kiadó bocsánatot kér mindazoktól, akiket helyszüke miatt nem tudtak e könyvben szóhoz juttatni. Meglep az a feltétel nélküli szabadság is, mellyel sokan a mai rendszer normájától eltérő világfelfogásukat és pedagógiai meggyőződésüket vallják és meg is valósítják. Az iskoláknak elég nagy részében nem folyik felekezeti vallásoktatás, *A. S. Neill* pedig, a „Summerhill School“ igazgatója, azt a meggyőződését érvényesíti, hogy „a gyerekeknek egy bizonyos korban szükségük van arra, hogy gorombáskodjanak“. Nemcsak az a feltűnő, hogy a hatóságok mennyire tiszt-

telik a magániskolák teljes szabadságát, hanem meglepő az is, hogy a szülők átértik, s ha elfogadják, támogatják is a vezetők célzatait.

Természetesen vannak a bemutatott intézetek között többé-kevésbé maradiak is, amelyeknek haladó volta főleg abban rejlik, hogy a gyermek egyéniségére nagyobb tekintettel vannak, hogy tanulóiknak teljesebb életlehetőségeket nyújtanak, vagy pedig hogy bizonyos, meghatározott irányban eltérnek a nyilvános iskolák jellegétől. Ez persze nem jelenti azt, hogy az angol nyilvános iskolák közt nem találnánk igen haladókat.

A bemutatott iskolák 2—19 éves tanulókkal foglalkoznak. Koedukációs vagy leány- és fiúiskolák, bennlakó vagy bejáró, elemi és középiskolák, továbbá óvodák. A haladást általában kevésbé a tanítási módszerek terén látjuk (a szülő-közönséget ez kevésbé érdekli), mint inkább a nevelésben, a társas érzék fejlesztésében, a testkultúrában, a művészi érzék fejlesztésében, a szép, kulturált életmódban. Ezek az új iskolák a sokszázéves múltú híres angol intézetek friss, bátor hajtásai. Ez a felfelé ívelő mult és a még ma is páratlanul nagy nemzeti gazdagság tette lehetővé, hogy a magánintézetek ennyire felvirágozzanak. De mindez nem lenne elegendő, ha nem járulna hozzá az angol ember szerencsés alaptermészete, vagy talán épp nevelésből eredő jellege, amely mindig kész arra, hogy meg is valósítsa azt, amit jónak lát.

Ez a könyv is bizonyítéka annak, hogy Angliának aránylag igen kevés a lélektani kiadványa és igen kevés az elméleti pedagógiai irodalma, de annál több az értékes, élő kísérlete, a becsületesen megvalósított és közelebbi megismerésre érdemes nevelői munkája.

Nemesné Müller Márta.

Annuaire International de l'Éducation et de l'Enseignement 1935. Genève, 1935. Bureau International d'Éducation. 446 lap. A Bureau kiadványainak 43. száma. Ára 12 frank.

Ez az évkönyv ezúttal harmadik ízben jelenik meg és 47 ország közoktatásügyi minisztériuma részéről rendelkezésre bocsátott adatok alapján egységes elvek szerint való feldolgozásban magában foglalja az 1933—34. évek mozgalmait, eseményeit, állapotát a nevelés és közoktatás terén. A bevezetés (7—25. l.) a miniszteri jelentésekből (28—401. l.) levonható tanulságokat a következő beosztásban és címszavak szerint tárja elénk. Általános megjegyzések: iskola és élet, reformkorszak, a pedagógiai tények korrelációja. Közigazgatás és iskolapolitika: törekvés összpontosításra, az iskola az állam szolgálatában, közgazdasági válság és oktatásügyi költségvetések. Népoktatás: az iskolázás meghosszabbítása, a tanulók létszámának emelkedése, új népiskolák felállítása, iskolaépületek, reformok. Középoktatás: megoldandó problémák, tanulók túdulása, a felvétel feltételei, a középfokú iskolák koordinációja, tantervi és módszerbeli reformok. Szakoktatás: rendszeresebb szervezés, a szakoktatás társadalmi szintája. Főiskolák: védekezés és túltermelés ellen, továbbfejlesztés, egyetemi reformok, a magasabb művelődésnek hozzáférhetővé tétele. Testnevelés: ennek felvirágzása (a 21. l. külön megemlíti, hogy Magyarországon